

Regeling van de Minister voor Rechtsbescherming ??, nr.??, houdende wijziging van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting in verband met capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen

De Minister voor Rechtsbescherming,

Gelet op artikel 26, derde lid, van de Penitentiaire beginselenwet;

Gezien het advies van de Raad voor de strafrechtstoepassing en jeugdbescherming van ??, kenmerk ? ?;

Besluit:

Artikel I

De Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting wordt als volgt gewijzigd:

A

Na Hoofdstuk 4 wordt een Hoofdstuk 4a ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 4a: Tijdelijke maatregelen in verband met het verlichten van capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen

Artikel 33a. Algemene bepalingen

1. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht: verlof in verband met het verlichten van capaciteitsproblemen onder elektronisch toezicht binnen het gevangeniswezen als bedoeld in artikel 33c.
2. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op gedetineerden die zijn veroordeeld voor een ernstige gewelds- of zedenmisdrijf of een terroristisch misdrijf.
3. Gedurende een door de minister te bepalen periode kan een gedetineerde in aanmerking komen voor de in deze paragraaf genoemde maatregelen met betrekking tot het verlichten van capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen.
4. Het begin als ook het einde van deze periode, alsmede welke specifieke, in deze paragraaf genoemde maatregel wordt ingezet, wordt door de minister bekendgemaakt in de Staatscourant waarbij wordt aangegeven voor welke inrichting of inrichtingen deze maatregel geldt. Eveneens bepaalt de minister het aantal gedetineerden dat in de bekendgemaakte periode ten hoogste in aanmerking kan komen voor deze maatregel.

Artikel 33b. Verruiming van de criteria voor re-integratieverlof voor extramurale arbeid

In afwijking van artikel 20ab, tweede lid, onder b, kan re-integratieverlof voor extramurale arbeid in verband met het verlichten van capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen gedurende een door de minister te bepalen periode worden verleend-gedurende ten hoogste een derde deel van de opgelegde straf voorafgaand aan het moment waarop de gedetineerde in aanmerking kan komen voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling dan wel de invrijheidsstelling.

Artikel 33c. Capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht

1. In afwijking van de artikelen 2 en 3 kan de directeur capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht verlenen aan een gedetineerde die onherroepelijk is veroordeeld tot een vrijheidsstraf van minimaal een maand en maximaal een jaar, voor de duur van maximaal een derde van zijn straf, voorafgaand aan het moment waarop de gedetineerde in aanmerking komt voor de invrijheidsstelling. De directeur betreft bij zijn besluit het advies van de plaatsings- en vrijhedencommissie, de selectiefunctionaris en de reclassering en raadpleegt het Centraal Justitieel Incassobureau.

2. De artikelen 5, eerste lid, 8, 15, tweede lid, en 16, onderdelen d tot en met g zijn van overeenkomstige toepassing. Gedetineerden die zijn geplaatst op een Afdeling Intensief Toezicht zijn uitgezonderd van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht.

3. Een gedetineerde komt in aanmerking voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht:

a. gedurende de vijfde en zesde week van zijn detentie indien hij gewenst gedrag zoals beschreven in de categorie "re-integratie/resocialisatie" en het in de categorie "verblijf en leefbaarheid" van bijlage 1 dan wel bijlage 2 bij de Regeling selectie plaatsing en overplaatsing van gedetineerden heeft laten zien,

b gedurende de periode na de eerste zes weken indien hij is geplaatst in het plusprogramma.

4. De directeur bepaalt de duur van het verlof.

5. Capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht geschiedt onder elektronisch toezicht. De directeur kan de reclassering verzoeken toezicht te houden op het naleven van de voorwaarden verbonden aan capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht.

6. In verband met gewijzigde omstandigheden kan de directeur een reeds verleend capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht of het daarvan resterende gedeelte intrekken, naar een ander tijdstip verplaatsen of daaraan nadere voorwaarden verbinden. De directeur stelt onverwijld de minister op de hoogte van het gebruik van deze bevoegdheid.

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst. Hoofdstuk 4a vervalt op 1 januari 2026, met dien verstande dat reeds verleend capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht danwel re-integratieverlof voor extramurale arbeid blijft voortduren.

Deze regeling zal met toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister voor Rechtsbescherming,

F.M. Weerwind

Toelichting 1. Aanleiding

Binnen het gevangeniswezen is een structureel tekort aan beschikbare celcapaciteit ontstaan. Hierover heb ik de Tweede Kamer recent geïnformeerd bij brieven van 26 oktober en 30 november 2023 en 15 maart 2024. In mijn brief van 26 oktober 2023 heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over de capaciteitsdruk bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en daarbij aangegeven dat er een reële kans bestaat dat op korte termijn een tekort aan beschikbare capaciteit ontstaat in de huizen van bewaring, de reguliere gevangenen en de afdelingen voor arrestanten. De verwachting is dat de druk de komende periode verder toeneemt met alle gevolgen voor de orde, rust en veiligheid in de inrichtingen. Aangegeven is dat samen met DJI en andere betrokken organisaties wordt gewerkt aan maatregelen om een capaciteitstekort zoveel als mogelijk te voorkomen.¹

In de brief van 30 november 2023 zijn de oorzaken van dit tekort uiteengezet. De Nederlandse arbeidsmarkt kampt met een ongekende krapte.² Ook DJI ondervindt de gevolgen van de brede arbeidsmarktproblematiek, waardoor een structureel personeelstekort is ontstaan. Bij DJI is er al langere tijd sprake van een groot aantal vacatures, een hoog ziekteverzuim en een fors uitstroompercentage onder het personeel. Naast het personeelstekort loopt de bezetting binnen het gevangeniswezen sinds juni 2023 gestaag op. De verwachting is dat de vraag naar detentiecapaciteit in de voorliggende periode verder toeneemt. Daarnaast heeft DJI te maken met grootschalige renovaties van vastgoed dat ook een negatief effect heeft op de capaciteit binnen het gevangeniswezen. Vervolgens wordt het tekort aan detentieplaatsen veroorzaakt doordat de detentiecapaciteit wordt gebruikt voor andere doelgroepen. Door plaatsgebrek in forensische klinieken verblijft inmiddels een groot aantal tbs-gestelden als passant in het gevangeniswezen waar zij wachten op een plek in een psychiatrische kliniek. Verder drukt het plaatsgebrek bij de Justitiële Jeugdinstellingen (JJI's) op de detentiecapaciteit binnen het gevangeniswezen door de inzet van een afdeling in JC Zeist voor 18-plussers die onder het adolescentenstrafrecht vallen.³

Op dit moment is er sprake van zodanige krapte in de beschikbare celcapaciteit binnen het gevangeniswezen dat vanwege veiligheidsrisico's onvoldoende ruimte is om alle gedetineerden te plaatsen. Helaas is het niet gelukt het capaciteitstekort te voorkomen en zijn diverse maatregelen (een handelingskader) genomen om de huidige capaciteitsproblemen te verlichten. Voor een overzicht van alle maatregelen wordt verwezen naar voornoemde brieven. Een tweetal maatregelen heeft tot gevolg dat de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting (Rtvi) moet worden gewijzigd. Met onderhavige regeling is dit bewerkstelligd. Hier worden alleen deze maatregelen toegelicht. Het gaat dan om een tijdelijke verruiming van de criteria voor plaatsing op een beperkt beveiligde afdeling (BBA) en om de introductie van een nieuwe variant van verlof: het capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Beide maatregelen leiden tot de introductie van een nieuw hoofdstuk 4a in de Rtvi waarin deze maatregelen zijn opgesomd die kunnen worden ingezet om de capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen het hoofd te bieden.

De verwachting is dat het personeelstekort hardnekkig zal zijn en niet op korte termijn is opgelost. Dit maakt dat er gezocht is naar een flexibele oplossing waarbij maatwerk kan worden toegepast als ook dat onderhavige wijziging een einddatum kent gelet op het bepaalde in artikel II. In ieder geval wordt dit hoofdstuk alleen ingezet indien de capaciteitsproblemen niet op een andere wijze kunnen worden opgelost en de inzet van dit hoofdstuk duurt niet langer dan noodzakelijk. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling de voorgestelde maatregelen tot 1 januari 2026 voor alle inrichtingen te laten gelden. Maatwerk is het devies: de maatregelen kunnen worden ingezet voor het gehele gevangeniswezen, maar ze kunnen ook worden ingezet in alleen inrichtingen die te kampen hebben met de capaciteitsproblematiek en dan ook alleen gedurende het tijdsbestek dat deze problematiek zich voordoet. Op 1 januari 2026 komt hoofdstuk 4a te vervallen.

¹ Kamerstukken II 2023/2024, 35122, nr. 4.

² Kamerstukken II 2023/2024, 35122, nr. 927.

³ Kamerstukken II 2023/2024, 24587, nr. 921.

2. Algemene toelichting van de maatregelen inzake de verlichting van de capaciteitsproblematiek

In het hoofdstuk 4a zijn twee maatregelen geïntroduceerd om de capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen te verlichten. Deze maatregelen zijn dus alleen noodzakelijk gedurende de periode dat de capaciteitsproblemen in inrichtingen zich voordoen. Derhalve wordt in artikel 33a de bevoegdheid aan de minister verleend om te bepalen gedurende welke periode deze maatregelen worden ingezet door zowel de aanvang als het einde van de periode vast te stellen. Dit gebeurt door het besluit met de aanvangsdatum als ook die met de einddatum te publiceren in de Staatscourant. Ook binnen het gevangeniswezen wordt voornoemd besluit breed bekend gemaakt zodat gedetineerden hiervan op de hoogte zijn.

De minister kan besluiten vooralsnog een van de twee maatregelen in te zetten om eerst te bezien of deze maatregel verlichting brengt in de capaciteitsproblematiek. Alleen gedurende de door de minister vast te stellen periode kan die maatregel worden ingezet. Tijdens deze periode kan ook de andere maatregel worden toegevoegd. Alsdan zal een separaat besluit in de Staatscourant worden gepubliceerd. Vanzelfsprekend kunnen ook beide maatregelen gelijktijdig worden opengesteld door deze in het besluit met de aanvangsdatum op te nemen. De maatregelen kunnen voor het gehele gevangeniswezen worden ingezet, maar de mogelijkheid bestaat ook de maatregelen te beperken tot de inrichtingen waarin de capaciteitsproblemen zich voordoen. Derhalve kan de minister besluiten in welke inrichtingen dit hoofdstuk van toepassing is. Vanzelfsprekend zal de minister niet lichtvaardig tot zijn besluit komen om dit hoofdstuk van toepassing te verklaren waarbij tevens wordt opgemerkt dat de problematiek zich niet in alle inrichtingen op gelijke wijze zich voordoet. Er zal derhalve per inrichting worden bezien of, hoe lang en welke maatregel wordt ingezet. Eveneens bepaalt de minister het aantal gedetineerden dat in aanmerking kan komen voor deze maatregel. Op deze wijze behoudt de minister de regie en wordt voorkomen dat meer gedetineerden in aanmerking komen voor de maatregelen dan noodzakelijk is met het oog op de capaciteit. De problematiek is echter wel hardnekkig en de verwachting is dat deze problematiek niet op korte termijn is opgelost. Toch is de verwachting dat de capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen uiteindelijk worden opgelost en dat er uiteindelijk geen noodzaak meer is voor hetgeen deze regeling bewerkstelligt. Derhalve is in artikel II een einddatum aan deze wijziging van de Rtvi opgenomen: de wijziging vervalt op 1 januari 2026. Het vervallen heeft geen consequenties voor de op dit moment verleende maatregelen.

3. Verruiming van de criteria voor re-integratieverlof voor extramurale arbeid

Een van de mogelijkheden om de capaciteit binnen het gevangeniswezen te vergroten is de doorstroom naar de beperkt beveiligde afdeling (BBA) te vergroten en de huidige leegstand op deze afdeling te reduceren. Op grond van artikel 2 van de Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing komen uitsluitend gedetineerden in aanmerking voor plaatsing in een BBA aan wie re-integratieverlof voor extramurale arbeid is verleend. In artikel 20ab van de Rtvi zijn de criteria vastgelegd om in aanmerking voor dit verlof te komen. Re-integratieverlof voor extramurale arbeid kan op zijn vroegst worden verleend:

- a. bij een gevangenisstraf langer dan zes maanden, en
- b. gedurende ten hoogste een zesde deel van de opgelegde straf voorafgaand aan het moment waarop de gedetineerde in aanmerking kan komen voor de voorwaardelijke invrijheidstelling of invrijheidstelling.

Met artikel 33b wordt een van de criteria voor re-integratieverlof voor extramurale arbeid voor een door de minister te bepalen periode gewijzigd ten aanzien van de vraag wanneer een gedetineerde daadwerkelijk kan worden overgeplaatst naar de BBA. Het moment van plaatsing in een BBA wordt naar voren getrokken: wanneer een gedetineerde reeds minimaal twee derde deel van de

opgelegde straf heeft uitgezeten, kan hij in aanmerking komen voor plaatsing op de BBA. Met deze wijziging wordt de leegstand van de BBA geminimaliseerd of opgeheven. Aan het vereiste van een gevangenisstraf van langer dan zes maanden evenals de maximale duur van plaatsing op de BBA voor 12 maanden treedt geen wijziging op.

De reguliere bepalingen die gelden voor toekenning van re-integratieverlof voor extramurale arbeid zijn onverkort van toepassing op onderhavige maatregel. Zo blijven personen die zijn geplaatst in een penitentiair programma uitgesloten voor het aangepaste re-integratieverlof voor extramurale arbeid. Ook de artikelen 15 (algemene voorwaarden), 16 (geen re-integratieverlof) alsmede 4 (weigeringsgronden) blijven voor de besluitvorming ten aanzien van een verzoek om het uitgebreide re-integratieverlof voor extramurale arbeid relevant.

Wat betreft de bevoegdheid tot plaatsing op een BBA besluit de selectiefunctionaris namens de minister dat een gedetineerde op basis van artikel 33b wordt overgeplaatst naar een BBA. Aan de directeur kan deze bevoegdheid niet worden toebedeeld omdat het kan gaan om een externe overplaatsing van een inrichting zonder BBA naar een inrichting met BBA. Daartoe is de directeur niet bevoegd. Het initiatief tot overplaatsing blijft in deze liggen bij de gedetineerde: hij dient een verzoek in tot overplaatsing naar een BBA omdat het noodzakelijk is dat hij de bereidheid toont tot werken buiten de inrichting. Wel kan daarbij de vestigingsdirecteur of casemanager een stimulerende rol aannemen. Het reguliere besluitvormingsproces, zoals neergelegd in de artikelen 2, 2a en 3, is van toepassing.

In geval dat de minister besluit zowel deze maatregel als die van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht open te stellen in een bepaalde inrichting, kan het zo zijn dat een gedetineerde voor beide maatregelen in aanmerking kan komen. In dit geval komt aan de voorkeur van de gedetineerde geen doorslaggevende betekenis toe. In geen enkel opzicht is er sprake van een recht van de gedetineerde op hetzij plaatsing naar de BBA op basis van het verruimde criterium voor re-integratieverlof voor extramurale arbeid hetzij capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Het is aan de minister respectievelijk de directeur om te bepalen of een gedetineerde in aanmerking komt voor plaatsing op de BBA of voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Dit vergt een goed overleg tussen directeur en de selectiefunctionaris.

3. Capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht

Met deze maatregel wordt het mogelijk om een gedetineerde met een onherroepelijke vrijheidsstraf van minimaal een maand tot maximaal een jaar capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht te verlenen voor de duur van maximaal een derde van zijn straf. Daarbij is bewust voor vrijheidsstraf gekozen in plaats van gevangenisstraf zodat ook gedetineerden met een vervangende hechtenis in aanmerking kunnen komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Er is gekozen om de directeur als bevoegde instantie voor de maatregel aan te merken. De directeur heeft immers het meeste zicht op zowel de capaciteitsproblemen in zijn inrichting als de geschiktheid van gedetineerden binnen zijn inrichting voor deze verlofsoort als ook op de noodzakelijke duur van het verlof. Het initiatief inzake toekenning van dit verlof ligt derhalve bij de directeur: hij beslist zonder te wachten op een verzoek van de gedetineerde daartoe. Bij zijn besluit betreft de directeur het advies van de plaatsings- en vrijhedencommissie van zijn inrichting, van de selectiefunctionaris alsmede van de reclassering. De selectiefunctionaris heeft zicht op de landelijke beschikbare capaciteit en derhalve op de noodzaak om tot capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht over te gaan dan wel op de mogelijkheden de capaciteitsproblemen in een inrichting op een andere wijze, door middel van overplaatsing van gedetineerden, op te lossen. Van belang is dat de directeur ook het advies van de reclassering ontvangt in verband met het elektronische monitoring van een gedetineerde tijdens het capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht en met de overige voorwaarden betreffende het toezicht. Vanwege de gewenste snelheid om tot capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht over te gaan is het besluitvormingsproces, zoals neergelegd in de artikelen 2 en 3 uitgesloten (het eerste lid van artikel 33c). De overige bepalingen uit hoofdstuk 1 zijn wel van toepassing ten aanzien van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht tenzij artikel 33c anders bepaalt.

Het tweede lid van artikel 33c verklaart artikelen uit de Rtvi van overeenkomstige toepassing die alleen zien op re-integratieverlof maar die noodzakelijk zijn in het kader van het besluitvormingsproces voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Wat betreft het besluitvormingsprocedure wordt zoveel als mogelijk aangesloten met dat inzake de toekenning van re-integratieverlof: de artikelen 15, tweede lid, en 16, onderdelen d tot en met g, zijn van overeenkomstige toepassing. Daarmee is bepaald welke aspecten betrokken worden in het besluitvormingsproces voor het verlenen van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Op grond van artikel 15, tweede lid, worden het gedrag in detentie, het recidiverisico, de belangen van slachtoffers en nabestaanden en de bereidheid om mee te werken aan schadevergoeding in de besluitvorming betrokken. Ten behoeve van het wegen van de belangen van slachtoffers en nabestaanden evenals het raadplegen van openstaande straffen wordt het AICE geraadpleegd.

Het gedrag in detentie is van belang. Dit wordt nader gepreciseerd in het derde lid. Als juridische norm geldt dat de gedetineerde goed gedrag vertoont. Dat betekent dat een gedetineerde gedurende tenminste zes weken gewenst gedrag zoals beschreven in bijlage 1 van de Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing van gedetineerden (Regeling spog), tijdens zijn detentie laat zien. In de regel wordt het gedrag van een gedetineerde voor het eerst beoordeeld nadat een gedetineerde zes weken in detentie heeft gezeten en daarna om de zes weken. Vertoont een gedetineerde gewenst gedrag, dan promoveert de gedetineerde na zes weken na aanvang van zijn detentie dan wel na degradatie naar het plusprogramma. Indien wordt vastgehouden aan dit systeem dan heeft dit tot gevolg dat gedetineerden gedurende de vijfde en zesde week van hun detentie niet in aanmerking komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Dit is ongewenst gelet op de urgentie en de omvang van de capaciteitsproblemen in relatie tot de keuze van de directeur welke gedetineerde in aanmerking komt voor dit verlof. Het is voorstelbaar dat het verlenen van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht aan gedetineerden met een straf langer dan een maand en korter dan zes weken minder maatschappelijke weerstand oproept dan dit verlof te verlenen aan een gedetineerde met een langere straf. Derhalve is ervoor gekozen om gedetineerden gedurende de vijfde en zesde week van hun detentie ook in aanmerking te laten komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. In artikel 33c, tweede lid, aanhef en onder a wordt dit geregeld. Voor deze groep gedetineerden geldt dat zij in aanmerking komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht op voorwaarde dat zij tijdens de gehele periode van hun detentie gewenst gedrag laten zien, zoals beschreven in bijlage 1 en 2 van de Regeling Spog. De beoordeling van het gedrag van deze gedetineerden geschiedt dan op basis van observaties van het personeel van de inrichting. Daarmee is voor deze groep gedetineerden het verlenen van dit verlof niet afhankelijk van het feit of zij gepromoveerd zijn naar het plusprogramma. Voor gedetineerden die langer dan zes weken zijn gedetineerd, geldt als voorwaarde dat zij zijn geplaatst in het plusprogramma. Hiervoor wordt verwezen naar artikel 33c, tweede lid, aanhef en onder b.

Een gedetineerde die niet meewerkt aan zijn betalingsregeling, een levenslanggestrafte, een gedetineerde met een tbs-maatregel en een gedetineerde die preventief is gehecht, is geplaatst in een inrichting voor stelselmatige daders, in de extra beveiligde inrichting of in de terroristenafdeling, komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht niet in aanmerking. Artikel 16, onderdelen d tot en met g, sluit deze groepen gedetineerden uit voor toekenning van re-integratieverlof en door artikel 33c, tweede lid, dus ook voor toekenning van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Ook gedetineerden die zijn geplaatst op een Afdeling Intensief Toezicht (AIT) zijn uitgesloten van capaciteitsverlof (artikel 33c, tweede lid). Daarenboven zijn ook de weigeringsgronden, opgesomd in artikel 4 van de Rtvi van belang. Al deze uitsluitingen gelden voor verlof in het algemeen en dus ook voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Dit betekent onder meer dat een gedetineerde over een aanvaardbaar verblijfadres dient te beschikken, wil aan hem capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht kunnen worden verleend.

Het doel van dit nieuwe verlof is het verlichten van capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen. Dit geschiedt op een verantwoorde wijze waarbij de bescherming van de maatschappij en de belangen van slachtoffers en nabestaanden een grote rol spelen. Een gedetineerde heeft dan ook geen aanspraak op dit verlof: het initiatief ligt bij de directeur. Zo kan

de directeur bepalen dat een gedetineerde gelet op de ernst van de strafbare feiten waarvoor de gedetineerde is veroordeeld in relatie tot de andere gedetineerden, veroordeeld voor lichtere vergrijpen, niet in aanmerking komt voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Ook bepaalt de directeur de duur van het verlof waarbij hij rekening houdt met de te verwachten duur van de capaciteitsproblemen (het vierde lid van artikel 33c)

Een capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht kan onder voorwaarden worden verleend, net zoals elke andere verlofvariant die in Regeling is opgenomen. Een voorwaarde die kenmerkend is voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht is dat deze in principe op het verlofadres plaats zal vinden. Op grond van het derde lid van artikel 33c is onder meer het eerste lid van artikel 5 van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit betekent dat de gedetineerde aan wie capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht is verleend, Nederland niet mag verlaten tenzij hij zijn verlofadres redelijkerwijs alleen over buitenlands grondgebied kan bereiken. Eveneens kan de directeur nadere voorwaarden opnemen. Hiervoor biedt het tweede lid van artikel 5 de grondslag. Anders dan artikel 5, eerste lid, dat alleen ziet op re-integratieverlof en incidenteel verlof, is artikel 5, tweede lid, van toepassing op alle verlofsoorten van de Rtvj, zo ook op capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. In dit kader kan worden gedacht aan gebiedsgeboden en gebiedsverboden. Met het derde lid is een aantal artikelen van overeenkomstige toepassing verklaard. In die zin geeft artikel 33, derde lid, een vertekend beeld. In dat artikellid worden namelijk alleen de artikelen opgenomen die van toepassing zijn op re-integratieverlof dan wel incidenteel verlof maar ook van belang zijn voor het verlenen van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. De artikelen die van toepassing zijn op elke verlofsoort, behoeven niet opgenomen te worden in dit artikellid. Zij zijn immers rechtstreeks van toepassing ook ten aanzien verlof en dus ook ten aanzien van het capaciteitsverlof.

In artikel 33c, vijfde lid, is geregeld dat capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht altijd onder elektronisch toezicht plaatsvindt. Derhalve is de reclassering betrokken bij de toekenning van deze nieuwe verlofsoort. Hierover hebben DJI en de reclassering afspraken gemaakt. Een van de afspraken ziet erop dat de directeur de reclassering vraagt hem te adviseren indien hij overweegt een gedetineerde in aanmerking te laten komen voor capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Achtergrond van deze afspraak is dat de reclassering in ogenschouw neemt welk andere toezichtsmaatregelen noodzakelijk zijn om als voorwaarde te koppelen aan de verlening van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht. Dit is al gauw het geval indien het capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht langer dan acht weken duurt. Alsdan kan de directeur op basis van het advies van de reclassering besluiten als voorwaarde het deelnemen aan een gericht re-integratieprogramma, zoals arbeid, zorg of trainingen op te nemen. Ook wordt dan gekeken naar de noodzaak tot gebiedsverboden of -geboden met het oog op de belangen van slachtoffers en nabestaanden te borgen. Daarmee is er een onderscheid tussen capaciteitsverlof tot acht weken, waarbij in beginsel sprake zal zijn van elektronisch toezicht met alleen controle door de reclassering en capaciteitsverlof van meer dan acht weken waarbij sprake is van controle en begeleiding door de reclassering.

Gedurende de duur van capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht loopt de tenuitvoerlegging van de straf door. Dit is in het tweede lid van artikel 33c geregeld door artikel 8 van overeenkomstige toepassing te verklaren. Artikel 8 spreekt immers alleen van re-integratieverlof en incidenteel verlof.

Met artikel 33c, zesde lid, krijgt de directeur de bevoegdheid om een reeds verleend capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht of een resterend gedeelte van dit verlof in te trekken, naar een ander tijdstip te verplaatsen of hier nadere voorwaarden aan toe te voegen als gevolg van gewijzigde omstandigheden. Dezelfde bevoegdheid heeft de directeur ten aanzien van verleend re-integratieverlof (artikel 17) of incidenteel verlof voor humanitaire doeleinden (artikel 33). In geval van gewijzigde omstandigheden moet acuut kunnen worden opgetreden. Een acute noodzaak doet zich voor indien de gedetineerde tijdens capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht zich niet houdt aan de voorwaarden of zich ontdoet van zijn enkelband waardoor elektronische monitoring onmogelijk wordt gemaakt. In dit geval zal de directeur besluiten het capaciteitsverlof onder elektronisch toezicht in te trekken en dient de gedetineerde zich te melden bij de inrichting. Geeft hij hieraan geen gevolg, dan wordt de gedetineerde op de arrestantenlijst geplaatst. Onder

gewijzigde omstandigheden wordt in dit geval niet verstaan het niet langer voortduren van de capaciteitsproblematiek. Alsdan besluit de minister de periode gedurende welke de maatregelen gelden, te beëindigen. Wanneer de capaciteitsproblematiek is opgehouden te bestaan, zullen reeds verleende capaciteitsverloven of een plaatsing op een BBA voortduren en niet komen te vervallen.

Ingevolge artikel II treedt onderhavige besluit zo snel als mogelijk in werking om de ontstane nood in capaciteit binnen het gevangeniswezen acuut te kunnen lenigen. Daarmee wordt van de systematiek van de vaste verandermomenten afgeweken.

De Minister voor Rechtsbescherming,

F.M. Weerwind